

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglasi: enostopna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Plačano do:
Licealna knjižnica
Uredništvo:
Pavšalni franko.
Telefon 300.
Ljubljana.
Za oddajo
znamka

Izid občinskih volitev v Zagrebu.

HRVATSKI BLOK JE DOBIL 36 MANDATOV, DEMOKRATI 6, JUGOSLOVENSKA NEODVISNA STRANKA 2, CIJONISTI 2, NEZAVISNI DELAVCI 2, SOCIJALISTIČNA ZAJEDNICA 1, HRVATSKA PUČKA STRANKA 1, RADIKALI NOBEN MANDAT.

Zagreb, 11. dec. Danes so se v Zagrebu vršile volitve v mestni zastop. Število mandatov je bilo 50. — Vse stranke, ki so postavile svoje liste, so razvile živahno agitacijo, tako da je bilo po mestu vse polno letakov, ki so propagirali za nosilce list posameznih strank. Volitve so potekle v najlepšem redu. Živahnijeje je bilo samo v bližini posameznih volišč, katerih je bilo za vse mesto 36. Hrvatski blok je imel na vsakem volišču na razpolago avtomobile in kočije, ki so dovažali volilce na volišča. Volitve bi se bile imele končati že ob trinajstih, toda radi velikega navala glasovalcev so se morale podaljšati do štirinajstih. Ob štirinajstih se je pričel skrutinij. — Po mestu so se med tem razširile vesti, da je zmagal Hrvatski blok, nakar so mladeniči zahtevali, naj se po hišah razobesijo zastave, kar je večina hiš tudi storila. Hrvatski blok je formiral velik sprevod po mestu. Nekaj tisoč ljudi je z zastavami v rokah korakalo po mestu in pelo »Lepo našo domovino« in klicalo »Živijo Radić, živijo republika, živijo Hrvatski blok in samostojna Hrvatska!« Sprevod je hotel prodrati v gornje mesto, kjer se je v mestni hiši vršil skrutinij. Gornje mesto pa je bilo zastraženo po močnih kordonih redarstva in orožništva, ki ni nikogar pustilo v gornje mesto. Pred mestno hišo se je zbralo komaj sto ljudi, ki so čakali rezultata. Na Wilsonovem trgu pred univerzo je prišlo do majhne demonstracije proti dalmatinskim dilakom. Demonstranti so klicali: — »Doli z rascio!« Redarstvo je napravilo mir, kmalu pa je došlo do malih incidentov tudi na univerzi, kjer je akademska omladina pometala iz univerzitetne avle oglasne plošče klubov Hrvatskega bloka: Ploščo pristajev Hrvatske zajednice in ploščo akademičnega kluba »Matija Gubec«. Prišli so akademiki, pristaja Hrvatskega bloka in so pometali iz avle ploščo demokratske omladine. Končno so bile zopet vse

plošče na svojih mestih. Sprevod, ki je poprej korakal po mestu, je odšel v dvorano hrvatskega Sokola na Wilsonovem trgu, kjer je bil napovedan komerz Hrvatskega bloka. Ker pa je bilo prepovedano na dan volitev točiti alkoholne pijače, je bilo jasno, da bo to samo skupščina. V dvorani je prvi govoril Stefan Radić, ki je podal pregled splošne politične situacije in rekel, da je zadnji čas, da se Beograd spametuje in da začne respektirati Hrvate. Nato je govoril zajedničar dr. Drinković, ki je rekel, da bo današnja zmaga Hrvatskega bloka resen memento Beogradu in da so Hrvati na dan volitev pokazali, da hočejo v mejah današnje države svojo suvereno državo in da bodo to borbo nadaljevali do konca. Govoril je tudi frankovec Mirko Kostić, ki je rekel, da Hrvatska ni svobodna. Medtem pa je prišel v dvorano redar, ki je prinesel akt, s katerim se komerz razpušča. Radić je pozval navzoče, naj se mirno razidejo. Priporočil je, da se ni treba bati za hrvatsko stvar in za hrvatsko zmago. Ako Beograd ne bo s Hrvati, tedaj ne bomo šli samo mimo Beograda, ampak naravnost proti njemu. Klicalo se je »Živijo republika«, nakar se je skupščina razšla. V mestni hiši se je medtem končal skrutinij in razglasil se je rezultat volitev. Hrvatski blok je dobil 36 mandatov, demokrati 6, zionisti 2, nezavisni delavci 2, socijalistična zajednica 1, Jugoslovanska neodvisna stranka 2, Hrvatska pučka stranka 1, radikalci pa nobenega mandata. Vsega skupaj je glasovalo od 28.695 volilcev 21.461 oseb, tako da je bil kvocient 428. Glasov so dobili: Radikalci 154, socijalistična zajednica 454, demokrati 2545, Jugoslovanska neodvisna stranka 819, zionisti 691, Hrvatska pučka stranka 366, Hrvatski blok 15.297 in stranka neodvisnih delavcev 1074 glasov. V mestu vlada sedaj popoln mir in red. Po ulicah patrolirajo stražniki in orožniki.

Davidović še vedno upa, da se mu posreči sestava vlade.

Zagreb, 11. dec. »Novosti« poročajo iz Beograda, da je včeraj načelnik radikalnega kluba Aca Stanojević naznanil Davidoviću, da radikalci še vedno vztrajajo pri svojih zahtevah po portfelju notranjega ministrstva in predsedništva vlade. Radikalci žele najbrže počakati rezultata kongresa svoje stranke. G. Davidović je posetil ministrskega predsednika, s katerim se je razgovarjal dalj časa. V političnih krogih prevladuje mnenje, da bodo radikalci še popustili in da se bo posrečilo Davidoviću v kratkem sestaviti novo vlado. Zvečer je poročal Davidović kralju o poteku pogajanj.

Beograd, 12. dec. (Izv.) Politični položaj se je včeraj in danes razvijal takole: G. Pašić bi bil moral včeraj popoldne odgovoriti g. Davidoviću na njegovo pismo. Namesto odgovora pa je naprosil načelnika radikalnega parlamentarnega kluba g. Stanojevića, naj gre on h g. Davidoviću in mu sporoči

željo radikalcev, da g. Davidović vrne kralju poverjeni mandat za sestavo nove vlade, katero bi zopet prevzel g. Pašić. Hkrati so radikalci zahtevali, naj demokratski klub vnaprej pristane na to, da ministrstvo za notranje stvari pripade radikalcem. G. Davidović je odgovoril, da demokrati ne morejo popustiti v vprašanju notranjega ministrstva na tej podlagi. Izjavil je, da je pripravljen vrniti mandat kroni, toda s pogojem, da se prej končajo vsa pogajanja glede razdelitve posameznih portfeljev in delovnega programa vlade. Potem šele bo vrnil mandat v roke kralja. G. Stanojević je ta odgovor demokratskega načelnika sporočil g. Pašiću, ki je izjavil, da ne more pristati na tako rešitev zadeve. Nato je g. Davidović sklical sejo demokratskega kluba, ki je soglasno sklenil, da notranjega resorsta nikakor ne da iz rok. — Odločitev pade šele jutri, ker je kralj Aleksander odpotoval v Sremske Karlovice radi proslave svojega krstnega imena.

Iz kongresa radikalne stranke.

NESOGLASJE NA KONGRESU RADIKALSKE STRANKE.

Beograd, 11. decembra. Danes dopoldne je otvoril g. Pašić drugi kongres radikalne stranke. Na kongres so bili pripuščeni samo delegati in raznejši člani radikalne stranke, novinarjem pa vstop ni bil dovoljen. Kongres se je udeležilo okrog 270 delegatov in zastopnikov različnih srezov. Gospod Pašić je otvoril sejo, nakar je pozdravil delegate predsednik radikalnega kluba Aca Stanojević. Nato se je prešlo na referate o državnem delu stranke. Gospod Pašić je poročal o trenutni politiki s posebnim ozirom na to, v kolikor so bili zanjo merodajni zastopniki radikalne stranke. G. Ljubica Jovanović in dr. Laza Marković pa sta poročala o notranji politiki, dr. Velizar Janković pa o poljedelski politiki. G. Stojana Protića ni bilo na kongres. Seja je bila končana ob 18. prihodnja se bo vršila jutri. O današnji seji podrobnosti še niso znane.

Na jutrajšnji pa se bo razpravljalo o nadaljnjem zadržanju rad. stranke, o čemer se je pričela debata že danes. Beograd, 12. decembra. Danes se je dopoldne in popoldne nadaljeval kongres radikalne stranke. Prvi je govoril Miša Trifunović, ki je poročal o prosvetni politiki. O agrarnem vprašanju sta govorila Krsta Miletić in Grgin, o socialni politiki pa je poročal Nikola Ozunović. Na današnjem zborovanju radikalnega kongresa je ves čas posredoval Nikola Pašić. Popoldne so poročevalci odgovarjali na razna vprašanja delegatov. Beograd, 12. decembra. (Izv.) Na včerajšnjem kongresu rad. stranke je prišlo do nesoglasja, ker so se pristaja Stojana Protića uprli proti Pašiću. Le-ta jih je pomiril z izjavo, da so radikalci ustvarili astavo skupno z demokrati in da morajo torej čestiti skupaj v vladi.

IZPREMEMBE V NAČELSTVU GENERALNEGA ŠTABA.

Beograd, 12. decembra. (Izv.) »Politika« javlja, da je kralj Aleksander podpisal ukaz, s katerim se za načelnika glavnega generalnega štaba imenuje dosedanj poveljnik zagrebske armije general Peter Pečić, dosedanj načelnik generalnega štaba vojvoda Bojović pa se stavlja na razpoložnjo.

ZBOROVANJE POLJEDELSKEGA SVETA.

Beograd, 12. dec. (Izv.) Danes ob 11. uri je poljedelski minister Pucelj otvoril zborovanje poljedelskega sveta. Po otvoritvenem govoru je bil na predlog poslanca dr. Radoslavljevića izvoljen za predsedn. vseučil. profesor dr. Milan Radovanović. Zaradi zakasnitve prihoda zagrebskih delegatov se je nato zborovanje z. ključilo in se nadaljuje ob 3. uri popoldne.

STAVKA VSEUČELIŠČNIKOV V BEOGRADU.

Beograd, 12. decembra. (Izv.) Vseučilišni dijaki so imeli danes zborovanje, na kateremso protestirali proti postopanju vlade in zapretili s stavko, ako jim ministristvo prosvete ne izplačuje redno štipendij. Beograjski dijaki so sklenili solidarnost s subotičkimi tovariši, ki so iz istega vzroka začeli stavkati.

KOLIKO DECE POTREBUJE V NAŠI DRŽAVI POMOČI?

Beograd, 11. dec. Oddelek za zaščito dece in mladeži pri ministristvu za soc. politiko je dobil številni pregled dece, ki potrebuje pomoči. Po starosti je take dece do dveh let 9994, od dveh do 7 let 31.240, od 7 do 12 let 46.351 in od 12 do 17 let 21.811. V tem številu ni započena deca iz Hrvatske, Slavonije in Medijumirja, ki je bila na tem ozemlju razdeljena za prehrano iz Bosne in Hercegovine še v času Avstrije. — Število teh znaša okoli 7000.

NAPADENI UREDNIKI.

Zagreb, 11. decembra. »Jutarnji list« poroča z Beograda, da so snoči v sredini Beograda neznani zlikovci v civilni obleki pretepli glavnega urednika »Republike« dr. Ikončića in urednika Pavlovića, ko sta se vračala iz hotela »Slavija«. Napadaleci so ju vrgli ob tla in ju pričeli obdelovati tako, da so Pavloviću zlomili desno roko, Ikončiću pa so vsled zausnic popokale ušesne mrenice, tako da obstoji nevarnost, da izgubi sluh.

Beograd, 12. dec. Kakor znano, sta bila preteklo soboto napadena dva novinarja od neznanih oseb, pri čemer sta bila težko poškodovana. Radi tega dogodka je Jugoslovensko novinarsko združenje izdalo komunique: »Povodom srmatotnega napada, izvršenega na novinarja g. dr. Dragomira Ikončića in g. Božo Pavlovića, daje Jugoslovensko novinarsko združenje tem potom izraza svojih nevolj. Vsekakor je vsakdo od novinarjev, ne glede na to, kako prepričanje zastopa, odgovoren samo svoji vesti in zakonom države. Ker je napad na ta dva novinarja silova žalitev časti in ugleda naše družbe, upa Jugoslovensko novinarsko združenje, da se bo preiskava vodila najenergičneje in da s strogo uporabo zakonov pokaže, da naša družba ne dovoljuje brutalnega in zavratnega obračunavanja, ki degradira našo javno moralo in ruši ono, kar tvori moč svobodoumja in našo demokratsko državo. — Podpis: Predsednik Nikolajević, za tajnika Parežanin.«

PROTIJUGOSLOVENSKE DEMONSTRACIJE V ZADRU.

Zagreb, 11. decembra. »Novosti« poročajo iz Zadra, da so bile snoči tamkaj velike protijugoslovenske demonstracije, katere so uprizorili fašisti. Več trgovin naših rojakov je bilo oplenjenih in več naših rojakov ranjenih. Podrobnosti še niso znane.

RAZPRAVE O ZAKONSKEM NAČRTU ZA OBČINSKE VOLITVE V VOJVODINI.

Beograd, 11. dec. V prostorih notranjega ministrstva je bila danes konferenca radikalnih in demokratskih poslancev iz Vojvodine, ki so se razgovarjali o zakonskem načrtu o občinskih volitvah. Radikalci so zahtevali, naj se ostanek količnikov prepušči najmočnejši stranki in naj se volitve vrše po načelu zakona, ki velja za parlament. Tudi nacionalnim manjšinam je priznana volilna pravica.

Zagrebski memento!

Izid nedeljskih občinskih volitev v Zagrebu je danes znan po cel dr-
žavi. Skupna lista hrvatskega bloka si je priborila nepričakovano število 36 mandatov, demokrati so dobili 6, jugoslovanska nezavisna stranka 2, nezavisni delavci 2, cijonisti 2, hrvatska pučka stranka 1 in socijalistična zajednica 1. Poznavalca hrvatskih razmer, razpoložena hrvatskega prebivalstva in političnega pravca, katerega se je doslej držalo ministrstvo notranjih zadev in pokrajinsko namestništvo v Zagrebu, takšen izid pa le ni mogel presenetiti. Jasno je na prvi pogled, da so se s tem političnim dogodkom le pomnožili nepomirljivi razlogi, ki so pripravili sedanje državno krizo. Kriza je izbruhnila vsled nesoglasja v notranji politiki, kakoršno je bil približeviti deloma v smislu Vidovdanske ustave, deloma v smislu partizanskih demokratskih ozirov bil uvelodan na Hrvatsko. Protičev pogled na hrvatsko vprašanje se je bil razširil na ugledne radikalne politike in posledica je bila nezaupnica radikalno-demokratski koaliciji. Predočimo si politične momente, s katerimi je združen nedeljski izid zagrebskih občinskih volitev!

Nekaj dni pred volitvami je beogradska »Pravda« pisala sledeče: Ake uspe hrvatski blok, da si pri volitvah izvojuje glavno mesto Hrvatske, tedaj bo ta v polni meri izkoristil za svoje politične smotre. Danes se že opažajo dve jaki struji: na eni strani hrvatski blok z radikali, na drugi strani po ostale stranke z demokrati na čelu. Izid teh volitev bo neposredno vplival na nadaljni razvoj političnih razmer na Hrvatskem. — Beogradska »Pravda« je popolnoma pravilno pojmovala politični pomen zagrebskih volitev. Pri teh volitvah ni šlo za določene občinske programe, ampak za izraz volje hrvatskega prebivalstva glavnega mesta Hrvatske. Volilni oglaš so izrečno poudarjali, da gre za dalekosežno izjavo proti Hrvatom sovražni politiki sedanje vlade, proti dosedanjemu nasilju demokratskega notranjega ministra, proti neuvaževanju hrvatskih političnih in kulturnih zahtev, proti izločitvi gospodarsko in kulturno nadvse važne hrvatske pokrajine iz državnega življenja jugoslovanske države. Ali ni zanimiv prispevek k nezaključju, katerega se poslužujejo demokratski ministri, da so hoteli v poslednjem trenutku odložiti zagrebske volitve! Samo ustavni in demokratski misli, s katero je prepojena srbska politična javnost, je pripisovati, da se v Zagrebu ni prakticiral ustavnopolitični recept dr. Žerjave.

Na volilnem komerzu je v nedeljo izpregovoril vodja hrvatskega bloka, Stjepan Radić o celokupnem političnem položaju in je sklenil s stavkom, da je zadnji čas, da se Beograd spametuje in da začne spoštovati Hrvate. Ako Beograd ne bo s Hrvati, tedaj Hrvati ne bodo šli samo mimo Beograda, ampak naravnost proti njemu. Ali ni nadvse značilno, da se hrvatski blok v nedeljskem uvodniku »Obzora« obrača do bratov Srbov in da pred njimi obtožuje demokratske strankarje kot tiste, ki so doslej z vsemi sredstvi blatenja in polvarjanja javnega mnenja v Beogradu poizkušali onemogočiti spravo med Hrvati in Srbi? »Hrvati se dejansko ne zlagajo s Srbi, poglavitno radi razornega in intrizantskega dela demokratov.«

Beogradska politika ne bo mogla prezirati izida zagrebskih volitev. Kajti v tem slučaju bi razvoj našega notranjega življenja šel v smeri nepomirljivosti, ki bi v kratkem zavzel oblike, kakoršne smo mogli opazovati pri tujih narodih, kjer se je uporabljalo nasilje. Za nas je temeljna notranje politična zahteva, da se notranja uprava uredi v sporazumu z brati Hrvati, da na ta način rešimo kolikor mogoče danes še obstoječe pozitivno razmerje hrvatskega naroda do jugoslovanske države, in da na temelju sklenjene politične sloge začnemo mirno notranje življenje, posvečeno gospodarskemu razvoju, socialni pravičnosti in kulturnemu procvitanju. S tem korakom udamo solidni temelj srečnemu razvoju naše države. Vse drugo pa neizbežno vodi k razpadu. Izid zagrebskih občinskih volitev je jasn prikaz teh dveh smernic našega notranjepolitičnega delovanja.

Moratorij v Jugoslaviji.

Beograd, 12. decembra. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanud je izdal zakonsko predlogo o moratoriju za obveznosti naših trgovcev v inozemstvu. To zakonsko osnovo je predložil demokratskemu klubu v pretes. Po tej zakonski predlogi mora jugoslovanski trgovec, ako ni v stanu poravnati svojih obvez, prevzetih v angleških funtih, francoskih, belgijskih ali švicarskih frankih, lirah ali holandskih goldinarjih, odgoditi odplačevanje na 18 mesecev, ako so te obveznosti nastale med 1. januarjem 1920

in 15. oktobrom 1921. Trgovci morajo dokazati svoje imovinsko stanje po tom trgovskih zbornic upravi fondov in ji dati menice, ki jih bodo žerjavili in predložili upnikom na 9, 12, 15 in 18 mesecev. Upniki potem ne bodo mogli pritisikati na trgovce, ki se obvežejo plačati upravi fondov za vsak dolžni angleški funt po 150 dinarjev, za vsakih 100 francoskih frankov po 260, za 100 švicarskih frankov po 675, za vsak dolar po 27(?) in vsak holandski goldinar po 126:50(?) D.

LJUDSKO GLASOVANJE V SOPRONJU.

Budimpešta, 11. decembra. Iz Sopronja poročajo: Generalna komisija je za dobo ljudskega glasovanja odredila za vse glasovalno ozemlje mejno zaporo, ki se prične v ponedeljek opoludne. Zaraditega morejo potovati iz avstrijske kakor tudi z madžarske strani samo oni, ki imajo legitimacijo za glasovanje in pa oni, ki imajo dovoljenje od predsednika generalne komisije.

Dunaj, 11. decembra. »Korrespondenz Herzoge« poroča: Vsi Avstriji prijazni prebivalci šopronskega glasovalnega ozemlja so jako joparjeni zaradi glasovalnega roka, ki je določen na 14. in 16. december. Na tisoče ljudi, ki za glasovanje niso upravičeni, je dobilo glasovalne legitimacije, da bi glasovali za Madžarsko. Vsa uprava je na razpolago madžarski propagandi. Mnogo domovnic je, kakor dokazano, ponarejenih. Budimpeštanske velikošole, ki Sopronja prej niti videli niso, so začasno naredili za Sopronjčane.

SNEG V SRBIJI.

Beograd, 12. dec. (Izv.) V Srbiji je zapadel velik sneg, tako da so nekateri

kralji popolnoma odrezani od ostalega sveta. Promet je ponekod popolnoma prekinjen.

Slovensko pianinsko društvo naznanja, da se občni zbor, ki je bil odrejen na 17. t. m. zaradi nepričakovanih ovir prekliče in se bo dan prihodnjega občnega zbora pozneje objavil.

Borzna poročila.

Zagreb, 12. nov. Devize: Berlin 143—145.50, Milan 1160—1165, London 1100—1105, Newyork 0—263, Pariz 2050—2080, Praga 305—310, Svica 5125—5200, Dunaj 4.15—4.30, Budimpešta 35.25—35.75. Valute: Dolarji 253—256, avstr. krone 0—5, bolg. levi 0—190, carski rublji 27.28, češkosl. krone 305—40, napoleonondorji 920—960, nemške marke 0—150, rom. lei 0—208, Ital. lire 1180—0.

Beograd, 12. dec. Valute: Dolarji 66, marke 36, lei 53.50, levi 44, napoleonondorji 240. Devize: London 275, Pariz 518, Zeneva 1300, Praga 77.75, Dunaj 1.05, Berlin 26, Milan 290, Budimpešta 8.90.

Nank iz zagrebskih volitev.

Da bodo pri zagrebskih volitvah pristaši hrvatskega bloka dobili obilo glasov, o tem ni dvomil nihče. Saj so kazali mnogi dogodki, kako se veča številica Radicevih vernikov, in v tem oziru ne more biti nihče iznenaden po izidu nedeljskih volitev.

Pozornost vzbujajo drugi pojavi, ki ga imamo priliko konstatirati na volilnih rezultatih. Ta nepričakovana poteza je izredno nizko število glasov, ki so jih dobile socialistične liste. Opozarjamo na sijajno zmago, ki so si jo priborili socialisti pri prvih občinskih volitvah v Zagrebu; takrat so izšli iz njih kot daleko najmočnejša stranka, ki je imela v rokah usodo mesta. Predstavljali so takrat radikalno, nepomirljivo krilo, komuniste, ki ni hotelo izpolniti nastopnih formalnosti in vsled tega ni moglo prevzeti izvrševanja mandatov. Takrat je bilo očito, da so pričakovale ogromne množice zagrebskega delavstva rešitve od radikalnih, baječnih parol sovjetskega razpoložene stranke.

Danes se nam nudi popolnoma spremenjena slika. Socialisti so nastopili v dveh skupinah; v eni koalirani nekdanji desničarji - ministerjalci in bivši centurmasi, ki so vrh tega postavili ne navadno nerodno listo s kar dvema bivšima ministroma, kar je za opozicijsko nalogo razpoloženo občinstvo res veljavna reklama. Dobili so res izmed petdesetih eden edini mandat. Bivši komunisti so se poskušili ohraniti pod firmo neodvisnih delavcev; dasi jim je bilo gotovo agitacijsko delo po izjemnih odredbah zelo oteženo, bi bilo vendar pričakovati, da bodo dobili nekoliko več kot dva mandata, ki so jih dejansko dosegli. To se pravi, da so dosegli sovjalisti vsega skupaj samo 6 odstotkov od celokupnega števila zagrebskih volilcev.

Očividno so šli domala vsi bivši socialistični volilci voliti Radice. Iz tega moremo sklepati, koliko privlačno silo ima ta osebnost tudi na delavske sloje, bodisi iz plemenskega nagiba ali pa le iz kljubovalnosti. Če je vzrok prvo, tedaj je to dokaz, da je plemenska mržnja v Hrvatski narasla do vrhunca. Če je glavni motiv v opozicijskosti sami na sebi ter v »republikanizmu«, tedaj moramo podčrtati, da o kakih razredodelavski organiziranosti ter socialistični zavesti v Zagrebu ne more biti niti govora. Tudi to je za presojo političnih razmer v državi skrajno podučno.

Se eno je potrebno pripomniti. Prve zagrebske občinske volitve so se vršile še davno pred onimi v konstituantu, še v marcu 1920. Že v ustavotvornih volitvah v novembru 1920 smo videli veliko napredovanje Radicevo z ozirom na občinske, in razmeroma malo socialističnih glasov, malo vsaj v primeri z ostalimi pokrajini. Sedaj se je pokazalo, da se je proces nadaljeval v isti smeri in da je dosegel že nepričakovane rezultate celo v glavnem mestu dežele, kjer bi bilo pričakovati največ odporosti in discipline. Za politične račune nam ne bo škodilo, ako si zapomnimo ta nauk iz Zagreba.

Zanašanje na Rusijo.

Ze ponovno so trezni glasovi svarili pred lahkovernim zaupanjem v Rusijo, češ, da nikakor ni utemeljeno, zanašati se kratkoma na to največjo slovansko državo kot na svojo politično zaščitnico.

Skepsa je vsekakor utemeljena. Potrebna je bila predvsem takrat, ko so mnogi iz prevročekrvnega srda na Italijo pretili z boljšeizvom in očino kazali na ruski bič, ki bo v našem imenu opletal po italijanskih hrbtih. V novejši dobi je ta fantazija izginila; pogosto pa se zanašamo v načrtih za bodočnost na Rusijo zlasti, ker si jo vedno predstavljamo konsolidirano, to je v taki notranji uredbi, ki bo odgovarjala njeni notranji socialni in prosvetni strukturi, česar o današnji gotovo ne more nihče trditi.

Ali temelji tudi to upanje na lahkoverni samoprevari? Pustimo na stran vprašanje, kako se bo izvršila konsolidacija. Vzamemo pa kot gotovo, da se bo izvršila. Taka konsolidirana Rusija bo imela svoje vnanjopolitične cilje, kakor jih ima vsaka država od najbolj absolutistične in imperijalistične do najdemokratskeje. Pri tem se bodo njeni sosedje, neposredni in posredni, ločili na prijatelje in nasprotnike, pač pa po tem, kako bodo stali s svojimi interesi do ruskih vnanjopolitičnih ciljev. Razporeditev v prijatelje in nasprotnike je odvisna od vsakokratne politične situacije; današnja slika n. pr. kaže, da je se mogli Rusija in Nemčija dobro umesti v skupni politiki. Toda taka zveza je nujno potrebna za Nemčijo, ni pa tako nujno potrebna za Rusijo, ki si jo prav lahko misli oziroma zveza s Francijo. Odvisno bo bržkone od kardinalnega vprašanja, kako se bo razumela Rusija z Anglijo. Ako bo ruska vlada stopila na pot predvojnih ciljev v Aziji, jo bo to neizogibno privedlo v nasprotje do Anglije, pri čemer vred-

nost Nemčije naraste, seveda v nasprotju do Londona.

V vsakem slučaju pa tudi manjših držav ne bo zametati, posebno sedanje, ko jih je toliko med Rusijo in zapadom. Specijelno za naš položaj naj pri tem opozorimo na možnost nove pravde za Carigrad in njega morske ožine. Ako si tu znova stopita nasproti Rusija in Anglija, tedaj naraste pomen Bolgarije in Jugoslavije kot sosed Turčije in Grčije. Drugi primer je pravda za Besarabijo, glede katere niti sovjetski komisarji ne marajo akceptirati prenostavne rumunske formule. Tudi v tem primeru Rusija ne bo zametavala alianse z rumunskimi zahrbnimi državami. Da je pri tem tangiran ves kompleks vprašanja malih držav srednje Evrope, je poglavje zase, nič manj važno.

V vseh teh vprašanjih se nam odpirajo možnosti, da bi bili naši in ruski interesi identični ali vsaj vzporedni. To so po najzanesljivejših izkušnjah najbolj realni predpogoji vsakršne politične zveze. Nanje, ne na prazne iluzije, moremo tudi mi upirati svoje kalkulacije. Dokler pa se položaj bolj ne razčisti, moremo računati le še s hipotezami.

„Jugoslovanski paviljon“ v razstavi „Amerika's Making“.

(Umetniški prispevek Jugoslovancev k razvoju Amerike.)

Jugoslovanski paviljon v razstavi „Amerika's Making“ ni le eden izmed najzanimivejših v vsej razstavi, marveč tudi eden izmed najbolj umetniških. V sredini in na desni strani so izložena v velikih steklenih skrinjah narodna jugoslovanska veziva, ki vzbujajo oduševljeno zanimanje zlasti med tisočeri Amerikankami, ki dnevno posetujejo ta paviljon. Sam italijanski veleposlanik Rolland - Ricci, ki je oficijelno prisostvoval italijanskemu večeru, je obiskal tudi jugoslovanski paviljon in ni mogel najti zadostnih pohvalnih izrazov za naše narodno vezivo, češ, da je kar »zajubljen vanje«. Največji del hrvatskega veziva je razstavil »Hrvatski Radiša« po uljudnosti njegovega ravnotežja g. Jobsta; srbsko vezivo je kolekcija ameriške prijateljice Jugoslovancev, slavne kiparice Mis Malvina Hoffman, dočim je g. Leo Zakrajšek razstavil izbero prekrasnih slovenskih idrijskih čipk. 150 let staro krasno slovensko pečo je razstavila ga. H. Primožič.

Ob levi steni visi krasna slika Mirka Račkera »Kosovska Seljanka«, — okvirjena z lavorjem, ki se nahaja v shrambi g. Ivana Mladineo in okoli nje visijo ob zid pričvrsteni glasoviti pirotski čilimi (preproge), ki jih je za to priliko odstopil g. Lazović. — Zanimanje Amerikancev za te preproge je jako veliko, ker njih ostre barve spominjajo na amerikansko - indijske tapete. V ozadju se nahaja en čilim v hrvatskem motivu, ki ga je odstopila gospodična Atilica.

Na levi strani pri vходу so razstavljene glasovite iznajdbe jugoslovanskih znanstvenikov v Ameriki, ki so doprinele jako mnogo današnji mehanični kulturi celega sveta. Tu nahajamo model prof. Pupina o svetovnoznanih »Pupin coils«, ki so omogočili telefoniranje na dolge daljave. Sama ta iznajdba je revolucionirala naše današnje življenje. Drugi model prikazuje Pupinov »electrical tuning«, kateri izum se splošno rabl v brezžičnem brzojavljanju in telefoniranju v svrhu, da se pride v dotiko z zaželjeno postajo.

»Disc motor« Nikole Tesla, iznajditelja svetovne slave, ki je omogočil vporabo in razvoj alternativne električne struje, je tudi razstavljen. Brez te iznajdbe bi bila električna podjetja po vsem svetu nemogoča.

V ozadju ob desnem vogalu se nahaja mal stekleni rezervor za morsko vodo; v njem se nahajajo ostrige z vsem, kar je potrebno za njihovo življenje. Okolo se nahajajo slike, ki prikazujejo, kako se ostrige lovijo. Jugoslovani goltjo to industrijo ob ustju reke - Mississippi.

Ob glavni steni se nahajata dva krasna modela. Eden prikazuje ribolov na tunc in splošno ribarstvo, v katerem je zaposleno preko 4.000 našega naroda ob pacifični obali. Drugi model prikazuje sadjerejo, v kateri je z velikim uspehom zaposleno preko 10.000 Jugoslovancev v Californiji.

Nad tema modelima visita dve sliki; ena prikazuje ribarstvo in druga sadjerejo. Na nasprotni steni so tri slike, prikazujejoče železno industrijo, rudarstvo in gozdarstvo, to so glavne industrije, v katerih je naš narod zaposlen in katerim je tudi on s svojim znojem pripomogel do današnje veličine.

Izmed dveh modelov na glavni steni se nahaja velik lepak s sledečo vsebino: Jugoslovanci v Združenih Državah okoli 650.000. Pionirski misijonarji: Baraga, Konšak, Kundek itd. Znanstvo: Pupin, Tesla, Lukas, Veseli, Jager itd. Višje odgojiteljstvo: Suzalo, Pupin, Radosavljević, Stanojević itd. — Umet-

nost: Milka Ternina, Šubit i. t. d. — Business: Ribarstvo, sadjereja, doge, farme, trgovci. Delavstvo: Jeklo in železo, koks in premog, rudarstvo, klavnice, železnice, gozdarstvo, splošna industrija. Izurjeni delavci: Mehaniki, mornari, ladjedelnice, klobučarji itd.

Na stolu ob levem ozadju se nahaja glasovita slovnica in slovar »Očipve« jezika, ki ga govorijo Chippewa indijanci, spisana in izdana po škofu Baragi. To delo je še danes edino svoje vrste. Razun te knjige se nahajata na mizi oba zvezka krasno vezane knjige Rev. Antona Ivana Rezek, predstavljajoče v angleškem jeziku zgodovino škofije Sault St. Marie in Marquette, v kateri je popisano delovanje slovenskih misijonarjev med Indijanci.

Ob tej priliki je bila izdana brošura od 32 strani »Jugoslovani v Združenih Državah«, ki vsebuje glavne podatke o zgodovini priseljevanja Jugoslovancev, statistike o jugoslovanskem prebivalstvu v Ameriki, imena njih kolonij, pregled industrij in podjetij, kjer so zaposleni, fotografije vseh slovenskih hrvatskih in srbskih časopisov in še drugo zanimivo gradivo o ameriških Jugoslovancih. Mala, kakor je, je ta knjižica prva svoje vrste in od 5.000 izvodov jih bo le malo preostalo, ker občinstvo sega pridno po njej.

To je približno vse, kar nudi jugoslovanski paviljon na razstavi »Amerika's Making«. Po sodbi vseh, smemo biti ponosni na tem uspehu. Ako pomislimo, da je v dveh tednih preko 200 tisoč ljudi in ravnotoliko šolske dečice preko našega paviljona, si vsak lahko predstavi, kak uspeh je imela ta razstava v dvigavanju našega ugleda med Amerikanci.

Gospodarstvo.

Naše finančno stanje.

Beograjski informativni list za inozemstvo »Jugoslavija« prinaša razgovor z ministrom financ dr. Kumandijem. Minister financ je o sedanjih finančnih situaciji v državi podal tole mnenje:

Budžet za leto 1922 se nahaja v finančnem komiteju, kateremu je bil predložen v ustavno predpisanem roku. To je prvi budžet po osvobođenju, ki se bo obravnaval in bo sprejet od zakonodajne korporacije.

Po prvih predlogih, ko je budžet izšel iz raznih ministrstev, je bil izdati preokračen z 9 milijardami. Takoj nato izvršena redukcija je zmanjšala izdatke za 2 milijardi in pozneje še za 800 milijonov, tako da je znašal budžet, ko se ga je osvojilo ministristvo financ, okroglo 6 milijard in 200 milijonov. Pri razporeditvi te visoke svote stroškov, ni moglo uspeti, da bi se našlo ravnotežje z onimi dohodki, s katerimi razpolaga država. Celo predhodni budžet, ki je bil manjši od sedanjega (nekaj pod 5 milijardami), ni mogel biti zavržen brez deficita. Zahtevati sem moral nove vire dohodkov.

V finančnem zakonu, ki utemeljuje budžet za l. 1922, sem predložil dva taka nova vira. Na prvem mestu je splošen davek na imovino, ki bi se imel podrobno izdelati in bi donesal eno milijardo. Na drugem mestu bi se pokrili deficit z izrednim davkom, ki bi se uvedel po progresivnem načinu na celokupni neposredni davek, katerega plačuje vsak prebivalec. Progresija bi bila taka: do 25 dinarjev neposrednega davka 50 od sto, od 25 do 40 dinarjev 60 od sto, od 40 do 60 dinarjev 100 od sto. Ker največ obvezancev ne plačuje več kot 25 dinarjev neposrednega davka, bi povzročili v večini ne znašalo več kot 50 od sto. Z izrednim davkom bi dolili 300 milijonov dinarjev. Skupni budžet za l. 1922 bi na ta način dosegel ravno vsoto.

Vendar, predno bi se pristopilo k uvedbi novih davčnin, bi se morala izvršiti redukcija stroškov. Uverjen sem, da je ponovna redukcija izvršljiva. V vseh ministrstvih je mogoče izvršiti še znatno štedenje. Brez pretiravanja lahko rečem, da bi se budžetni predlog brez kvara na državne potrebe, prav lahko skril za dobro polovico milijarde. To je tudi dolžnost finančnega odbora. Ko bo finančni odbor prešel v podrobni pretres budžetne kompozicije, bo takoj našel način, kje se lahko zmanjša. V sodelovanju finančnega odbora z vlado pričakujem najboljše rezultate za ozdravljenje naših financ.

Predvsem ni dovoljeno, da se obračamo samo na Narodno banko, če hočemo, da se popravi dinar. Kakor hitro bo izvoz večji od uvoza, bo vrednost dinarja taka, kot je bila pred vojno. Lahko rečem, da se finančno stanje vsaki dan zboljšuje. Še l. 1920 smo bili zelo na slabem z dohodki. Nismo imeli dovolj uradništva finančne stroke. Kolikor jih je pa bilo, so bili za svoj posel neizveščani, dočim so oni, ki so bili prevzeti iz avstr. ogr. ministr. narednost sabotirali službo. To se je sedaj odpravilo in kvaliteta

Pravoverno jugoslovansko.

V nedeljski številki »Jutra« je napisal V. K. in memorian Cankar širi feljtonske stolpce.

Iz tega sestavka je vredno, da se nekaj otme pozabljenosti. Avtor, ki je bil — kakor pripoveduje sam — med vojno nekaj časa s pokojnim Cankarjem interniran na ljubljanskem gradu, je zapisal med drugimi lepotami sledečo:

Včasih smo se razgovarjali o »jugoslovanstvu«, pa nismo prišli daleč. Govorili smo namreč drug mimo drugega, in največja zapreka je bila trma, kakor še sedaj! Fizično je životarenje na gradu Cankarja ubijalo, zlasti alkohol, moralnega, nepokolebivega prepričanja v našo stvar ni delil z ono živo vero, ki edina zveliča. Literarnih posledic zato njegovo bivanje na gradu ni imelo, razven enega podlistka v »Narodu«, napisanega pozneje, ko so se na Rožniku že polegali vplivi z gradu. Zato je v tem podlistku tudi humor poznejšega datuma.

Tako stoji pred nami »moralno propadli«, »alkoholiki« in »defetisti« Cankar.

Clovek bi k temu kaj dejal, pa se spomni, kako je rajni Cankar časih povedal, da so b'li gor na gradu fante, ampak dva sta bila velika figovca in šla na profosovo vabilo celo k cesarski maši, med tem ko so interniranci brez »moralnega, nepokolebivega prepričanja« v našo stvar, ostali trmasti (huda slovenska lastnost!) v zaporu. Teh dveh junakov eden sodi danes o veri, prepričanju in morali mrtvega Cankarja. O, stebri jugoslovanstva!

— y —

uradništva se je splošno popravila. Posledica: dohodki so z vsakim dnem višji, posredni davki so donesli veliko več, kot je predvideno, dočim je dohodek neposrednih davkov (ki l. 1919 ni dosegel niti 200 milijonov dinarjev) do danes dosegel že skoro svoto pol milijarde. Uverjen sem, da dosegemo l. 1922 še boljše rezultate.

Se o naših carinarnicah.

Neznosnih razmer pri posameznih carinarnicah se pač ne more naprtiti samo uradništvu. Jaz trdim celo, da nosi krivdo na vsem zlu predvsem generalna direkcija carinarnic v Beogradu, katera s svojimi brezglavimi odredbami uničuje in zatira trgovstvo ter ga izroča v milost in nemilost carinskemu uradništvu.

Naj navedem odredbo glede ležarine, ki je v nebo vpijoča krivica. Za stranko dospe n. pr. blago v Ljubljano v petek. Carinarnica prevzame v petek blago popoldan in železnica obvesti stranko v soboto popoldan o dostopnosti blaga. V najboljšem slučaju zamore dotični trgovec vložiti deklaracijo v soboto popoldan, ocariniti blago isti dan ne bode več mogel. Torej sta dva dneva, katere je blago ležarine prosto, prešla. Drugi dan v nedeljo se sploh ne uraduje, računa se pa ležarina. V ponedeljek pride stranka na carinarnico. S težavo poišče, kateri uradnik ima njeno deklaracijo. Hajd k njemu! Ni ga tukaj. Kje je? Nikdo ne ve. Javil se ni nikomur, kam je odšel. Stranka potrpečljivo čaka na gospoda. Končno ga pričaka. Teče že drugi dan ležarina, dva dinarja v zlatu od vsakega 100 kg na dan. Stopi ponižno k uradniku, se prikloni ter s strahom prosi: »Gospod, Vi imate mojo deklaracijo, ne bi bilo mogoče, da bi moje blago danes ocarinili?«

»Kaj? Mislite, da sem samo za Vas tu?« se vlnjuni gospod uradnik zadržuje na ubogo trgovsko paro, prime kup deklaracije ter jih vrže pred se na mizo s pripombo: »Tu pogledite, koliko jih je. Čez štiri dni pridite!« Trgovca spreleti groza, zasmili se mu občinstvo, ki bo moralo plačati ležarino. Dva dni že itak računa ležarina, torej še štiri dni, to je 152 kron za 100 kilogramov.

Misli si: plačam rajši od vsakega 100 kg uradniku 50 K — morda mi bo ustregel. 2000 kg je blaga t. j. 1000 kron.

Uboga uradniška para rabi čevlje, katerih si iz svoje plače ne more nabaviti. Sedaj je prilika, da jih zasluži. Kupčija je sklenjena. Generalna direkcija naj naredbo glede ležarine spremeni tako, da bode rok za vložitev deklaracije dva dni od dne, ko je bila stranka od železnice o dostopnosti blaga obveščena. Pri vložitvi deklaracije naj bi si stranki določil vsaj dan, ako že ne ura, kdaj se ima radi carinskega postopanja zgledati. Če stranka ne bi pravdašno vložila deklaracije, naj se ležarina računa takoj od prvega dne, ko je blago dospelo. Ravno tako se ji naj računa ležarina od dne dostopnosti blaga ako ista ne bi došla ob določenem roku k carinskemu postopanju z njenim blagom. Če bi bil pa dotični uradnik ob določenem roku zadržan, naj bi se stranki določil drugi rok. Če

torej stranka vstreže določenim pogojem, naj se ji pusti blago ležarine prosto in naj se ji računa ležarina le, ako ne bi pogojev izpolnila. Vzeta bi bila s tem uradništvu možnost »zarade« in izsiljevanja nagrad iz strank. Isto tako naj bi se računala ležarina od blaga, katero je radi nepravilnega deklariranja zadržano. Gospodje poslanci naj skrbijo za spremembo odredbe glede ležarine in za pošteno plačo carinskega osobja, naj torej v prvi vrsti očistijo generalno direkcijo carinarnic brezglavosti, pa bo stvar v redu. Finančnemu ministru pa naj povejo, da je narod odiranja sit. Naj zahteva carino od Lahov, ki »zvažajo« našo živino. Tu bo dobil mnogo denarja.

+ Posebna banka za zunanjo trgovino na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem je osnovana posebna banka za zunanjo trgovino. Banka bo otvorila svojo podružnico tudi v Jugoslaviji. Glavnica znaša 40 milijonov češkoslovaških kron.

+ Povišanje carine v Nemčiji. 20. oktobra t. l. je bila v Nemčiji povišana carina od 900 odstotkov na 1900 odstotkov, sedaj pa je carina zopet povišana in sicer na 3900 odstotkov z veljavo izza 25. novembra t. l.

+ Letošnja produkcija sladkorja v vseh delih sveta se ceni na 311.19 milijonov meterskih stotov. Pridelavega je letoš 1207 milijonov meterskih stotov manj kot lansko leto in 736 milijonov meterskih stotov več kot l. 1919. Evropa je pridelala od sladkorne pese 7704 milijone meterskih stotov.

+ Kredit Avstriji. Predsednik repariacijske komisije William Goode je naprosil poslaški konferenco, da se naj Avstriji čim prej dovoli kredit. Goode je še prej opozarjal zaveznike na vse gospodarske težkoče, s katerimi se ima boriti Avstrija.

+ Ruska državna banka stopi v zvezo z inozemskimi bankami. V Moskvi je bila 8. t. m. otvorjena državna banka. Sovjetski zastopniki v Nemčiji, Angleski, Švedski, Finski, Estoniji in Litvi so dobili pooblastilo, da smejo skleniti z inozemskimi bankami dogovore glede ustanovitve medsebojnih zvez.

+ Brezposelnost v Italiji. Na podlagi statistike ministrstva za javna dela, je bilo v Italiji dne 1. septembra stanje brezposelnosti sledeče: kmečkih delavcev 69.407, rudarjev 14.272, delavcev v kmečki industriji 25.221, metaburgičnih delavcev 72.775 stavbenih delavcev 130.334, tekstilnih delavcev 4.200 in drugih okrog 35.000. — Nobena tovarna ni vzdrževala popolnega obrata. — Razmere so se tokom jeseni in zime še poslabšale in je število brezposelnih danes še mnogo večje.

Dnevne vesti.

— Njihove metode. Prof. Voglar je torej le imenovan — za sedaj seveda šele provizorini — vodjem ženskega učiteljskega v Mariboru — najmlajši izmed profesorov in za to mesto v vsakem oziru najnesposobnejši. Izgubljeni v tem oziru še besede, bi bilo odveč. — Neposredno pred to novico sem izvedel, da me je ovadil nekdo — imena ne vem, a zavratne kreature, ki jih je mogoče izrabljati, se nahajajo v vsaki stranki — v. š. s. da mi kot oče ne more zaupati, ker se politično izpostavljam ter menda namigaval, da delam krivico otrokom, ki imajo očete demokratskega prepričanja. Izjavljam, da še danes za 90 % učenec ne vem, kake politične pripadnosti so starši, ker se nisem nikdar zanimal za to. O ostalem delovanju v šoli bodo sodili seveda zato poklicani činitelji. Predam pa slučajno javnosti brez komentarja, da spozna demokratsko politično poštenost. Prof. Fr. Bračun.

— »Jutra« naznanja, da je JDS prenehala z izdajanjem pornografičnega in divjaškega tednika »Pondeljek«. Demokrati so prišli do spoznanja, da jim tudi zganjarstva, pondeljske demagogije ne pomagajo prav ničesar. Značilno je, da je demokratski list takoj prenehal v trenutku, ko bi moral poročati o Pribečičevem porazu v Zagrebu. N. v. m. p. l.

— Konzularna viza za izvoz blaga v Italijo odpravljena. Veterinarski oddelek poljedelskega ministrstva razglasuje v Službenih Novinah z dne 9. decembra 1921, da je italijansko ministristvo notranjih zadev izdalo naredbo, da konzularno vidanje spričeval o izvoru za pošiljate mesa iz naše države v Italijo niso več potrebna. Trgovska in obrtniška zbornica opozarja na ta razglas vse zainteresane kroge.

— Osrednja zveza javnih namestencev in upokojencev zgani sel O delovanju O. Z. javnih namestencev in upokojencev je že del časa malo čuti. Predsednik poslanec Reislner je po večini odsoten in zaposlen v Beogradu, kjer deluje v odseku, ki razmotriva vprašanja javnih namestencev: podpredsedništvo, odnosno tajništvo te zveze pa menda ne smatra potrebnim, da bi skliceval redne seje, na katerih naj bi se razpravljalo o perečih in nujnih socialnih vprašanjih javnih namestencev. Nikdo javnih namestencev — članov in odbornikov — si ni na jasnem, kako stoji zadeva s pragmatiko, kako stališče je O. Z. zavzela glede vedno rastoče dragine in nebol drugih nujnih socialnih vprašanj (n. pr. glede zdravniških honorarjev, bolniških taks, zdravil itd.) Ali ni nikogar v odboru te zveze, da bi dajal nekoliko inicijative in spance vzdržal ter jim obrazložil njihovo dolžnost, ako se jih sami ne zavedajo. Za delovanje te zveze, odnosno odgovornih funkcionarjev je pač poniževalno in žalostno izpričevalo, da jim mora zvezno glasilo »Naš Glas« (zlet št. 49 od 8. dec. t. l.) dati lekcije, o čem in na kak način se naj

obveščajo člani. — Vzemite si vzgled na drugih strokovnih organizacijah, kot železnice, poštarije itd. Ali naj radi nedolovanja odgovornih funkcionarjev trpe vsi javni namestenci? Zganite se in pričneite z resnim in smotnim delom! Po strokovnem glasu pa obveščajte članstvo o vseh korakih in ukrepih! Zadnji čas je, da se zbudite! — Več javnih namestencev.

— **Reparacija predvojnih Avstro-ogriških posojil.** Ker je Jadranska banka, po družnici v Ljubljani opustila posle reparacije, se pozivljajo v Ljubljani stanujoče stranke, katere so svoječasno pri njej depozirale rentne knjižice poštne hranilnice, glaseče se na predvojno posojilo, da iste pri njeni blagajni dvignejo, da zamorejo zadostiti naredbi generalne direktije državnih dolgov v Beogradu z dne 14. novembra t. l. D. št. 17.668 v Uradnem listu za Slovenijo, št. 144 od 2. decembra t. l. Rok protesta poteče 15. decembra t. l.

— **Osebnostni pošti.** Imenovana je za poštarsko poštino oficijantka Ana Kunec pri poštnem uradu Sv. Peter v Savinjski dolini. — Podeljenje je odpravnico mesto v Zirovnici poštariju Ivanu Svetini, v Hotečevski pošti pomočnici Mariji Lovšin. Premestitveni so: višji poštini kontrolor Fran Čuš od poštne urada Maribor 2 (kolodvor) k poštnemu uradu Maribor 1, poštini oficijal Oroslav Pintar iz Ljubljane v Ptuj, poštarka Amalija Koren iz Frana v Maribor, poština adjunktka Marija Flister iz Rogatica v Maribor, poština oficijantka Marija Kolar iz Ljubljane na Rakek, Josipina Perger iz Ljubljane v področje poštnega ravnanstva Zagreb, Anica Rihteršič iz Celja v področje zagrebškega poštnega ravnanstva, Marija Azman iz Murske Sobote v področje p. in b. ravnanstva Veliki Bečkerek, v oficijantski stalež je uvrščen in premestjen poštarij Josip Velikonja iz Rogatica v Ljubljano.

— **Razpisani poštini uradi.** Razpisana je odpravnica služba pri naslednjih poštinih uradih: Bled 2, Loka pri Zidanem mostu, Slivnica pri Mariboru ter Sv. Križ pri Kostanjevici.

— **Imenovanja v železniško-policijski službi.** Imenovani so gg.: Vojeslav Cirovič za komisarja, Anton Bagatelj pa za pomočnika na Jesenicah; dr. Radovan Brenčič za komisarja, Žilvan Pantič in Karol Suša za pomočnika v Mariboru; Alojzij Krmeč za komisarja, Rado Zaklanovič za pomočnika na Rakeku; Danilo Vink za pomočnika v Cerknici; Josjo Karabajič za komisarja v Gor. Radgoni; Milan Kolar za komisarja, Anton Kronj za pomočnika v Čakovcu.

— **Beda v uradniških rodbinah.** Nedavno smo podali sliko »Kako živi uradnik V. razreda, oženjen, z dvema otrokoma«. Že ta primer je kazal velik deficit koncem vsakega meseca. Oglasil pa se nam je uradnik XI. činovnega razreda, ki ima ženo in 8 otrok, je begunec in že par let bolhen. Najskromnejše gospodinjstvo za teh 10 oseb izkazuje mesečno 7300 K izdatkov, pri čemer ima cela rodbina le pol kilograma mesa na dan, za večerjo samo kava, a vseh mesečnih dohodkov je 5500 K, torej vsaki mesec primanjkuje 1800 K samo na hrani, kje pa so obleke, obutev, šolske potrebščine itd.? Ni čuda, da se je mož pod takimi razmerami v dveh letih za 10.000 K zadolžil. Sedaj ne dobi nikjer več kredita. Otroci so napol nagli, tako, da trije sploh ne morejo v šolo, ker nimajo kaj obleči in obuti. In to trga skrbnim staršem srce! Tudi oče in mati kmalu ne bode ta mogla iz hiše, ker sta dala svoje obleke predelati za otroke. Kako naj v takih obupnih razmerah vrši uradnik vestno svojo dolžnost, kako naj sebe in druge navdušuje za državo, ki je bogata dovolj za brezskrbno preživljanje svojih uslužbenecov, ako bi imela prave kriminalje.

— **Križek slučaj političnega preganjanja.** G. Jos. Drofenik, bivši šolski vodja v Biljah pri Gorici, je po izbruhu vojne živel na počincah doma v Rogasčki Slatini ter poučeval javno domače rojake in one iz bližnje Hrvatske, da Srbi niso krivi vojne, da so Srbi našli bratje, proti katerim ne smemo nastopati itd. Med poslušalci se je našel Elifalt, prišast Frankevo ozir. Radličeve stranke Tkalec iz sosednje Hrvatske, ki je tekel Drofenika ovdeti ter se po ovadih izrazil, da je treba Drofenika ob glavo spraviti. Drofenika so vlekli v klenjenega v Gradec. Bredvomno bi ga bila doletela ista usoda, kakor Brenteca in Kromarija, ako bi ne bili pričali domačini proti ovidetelju, da je prepričljiv in masčevalec alkoholik in epileptik. Vojško sodišče je obsodilo Drofenika zaradi hudodelstva motenja javnega mira na 18 mesecev težke ječe. Po prestani kazni so ga vstakili v vojaško suknjo. Po prevratu je na ponovno prošnjo okrožno sodišče v Celju dovolilo Drofeniku obnovo postopanja v tel kazenski zadevi ter razveljavilo razsodbo vojaškega sodišča. Proti temu pa je ugovarjalo celjsko državno pravništvu, naka je višje deželno sodišče v Ljubljani razveljavilo oprostilno razsodbo celjskega okrožnega sodišča. Končno pa je kr. stol sedmorica v Zagrebu vendar le potrdila razsodbo okrožnega sodišča v Celju ter odbil pritožbo drž. pravništva. — Sedaj je le še žetli, da bi merodajni faktorji poskrbeli, da se imenovanemu poravnava škoda, ki mu pričiče po še vedno veljavni avstrijskih zakonih. Pri dobri volji bo tudi to mogoče; poti je več. V prvi vrsti naj se vzame odškodnina pri ovaduhi Tkalecu, ki ima obrt in poslovstvo. Drofeniku je bila za časa zapore prisilno prodana hiša na Slatini za sramotno ceno. Ta kupčija se naj razveljavi. Izgubil je tudi štiriletno učiteljsko plačo, ki se mu naj povrne. Vseled prestanih duševnih in fizičnih borb je danes mož za nadaljno učiteljsko službo nespodoben.

— **Imenovanje.** V centralni devizni odbor v Beogradu je imenovan finančni ministar kot redna člana tajnika Trgovske in obrtne zbornice g. dr. Fr. Windscherja in bančnega ravnanja g. Al. Tykača.

— **Povišane dragotnine in rodbinske doklade tobačnemu delavstvu.** Do definitivne regulacije plač se v Ljubljani takoj povisajo osebne doklade za nadglednike za 4 dinarje, za gasilske čuvaje 3 din., za profesorje 6 din., za ostale moške delavce 3 din., za ženske 2 din., za delavce izpod enega leta službe 2 din., za ženske 1 din. Tudi rodbinski dodatek se zviša za 1 din. dnevno. Povišanje velja od 1. decembra t. l.

— **Iz invalidnega doma Sangrad pri Kranju** nam piše invalid-slepac Mart. Pač: Tukaj je 9 nepreskrbljenih otrok, 2 vojna slepca z ženama in 1 vdova. Vsi so v veliki bedi, brez obleke in obutve in večino noma lačni. Prav je, da imamo usmiljeno srce za svetovno revščino, toda v prvi vrsti bi se naj zbiralo v pomoč lastnim rojakom. Blizajo se božični prazniki, ali se nas bo

kdo spomnil, da ne bomo tudi tiste dni imeli na čenčnem redu nezabojno vodo in kožno moko? — Nadalje kritizira opisnik »rodoporno društvo za slepce v Ljubljani«, ki kaže ni izdalo dosedaj za svoje člane nikake poopote, dasi vedno izkazuje čista darila. — Istotako je baje tudi »roverstvo« za zaščito dece in mladine v Ljubljani gluho za vse prošnje. Pričakujemo, da bo pokrajinska vlada zadeve preiskala in napravila red za največje naše reveze slepce.

— **Kazenski predlogi in kontrole in premešanje poslušalstva v zvezi s splošnim med ljudstvom veliko pozornost.** Neoznejen in oženjen prijatelj in sorodnik, obenem součenci gotovih vsilja gospodov pri del. min. financ se premešajo v okraje, kjer so sole za visjo izobrazbo, dočim se družinski očeti s solo obveznimi otroci premešajo v okraje z eno do dvorazredno ljudsko šolo.

— **Slovenska dijaška zadruga v Brnu** se tem potom najiskrenejše zauvaljuje Kolinski tovarni kavni primesi za znesek 500 kron, katerega je blagovolila nakloniti gorenji zadugi ob priklji svojega letnega zaključka. Čast narodni trdi, ki ne pozabi rečnih slovenskih visokosolcev v inozemstvu.

— **Poziv vsem oblikujočim umetnikom v Sloveniji.** Kakor se mi poroča, niso bili povabljeni vsi oblikujoči umetniki na občni zbor strokovnega združenja vseh jugoslovanskih umetnikov — za Slovenijo na sredo, dne 23. novembra, ki sveda nikakor ne odgovarja pravilnemu postopanju. Zato prosim vse prizadete gospode umetnike, da mi takoj priljate svoja imena in tudi imena onih gospodov, ki so bili navzoči, pa morebiti nezadovoljni. Pozneje se skliče tudi skupni sestanek, na katerem se bodo razjasnili pravi vzroki. Dalje se bo postavil tudi obširen seznam vseh oblikujočih umetnikov cele Slovenije, sveda s pravo in dokončno akademsko izobrazbo (ti podatki se bodo črpali direktno potom akademiji) in drugo. Eventualne nepravilnosti se bodo sporocile takoj merodajnim faktorjem in na željo tudi po časopisih. Akad. slikar Sterle Franjo, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12, II. nadst.

— **Upokojenje in pes.** Kakor so časniki poročali, se je v Mariboru odmerilo konjercu 20 kron dnevno za hrano vsakega ujetega psa. In jaz imam kot upokojenec dnevno 30 kron. To je pa res že »unter dem Hund«.

— **Smrtina nesreča v planinah.** V nedeljo 11. t. m. okoli pol 10. ure dopoldne se je pri prvem slapu v Martuloku smrtno ponesrečil uradniški pripravnik Franc Vergelj. Padel je raz stene na levo nad slapom kakih 175 metrov globoko in obolel na mestu mrtve. Seje po dolgem iskanju se je posrečilo njegovim prijateljem Arharju, Kopicu in Vergelju najti njegovo truplo v globčini. Prenesli so ga v Kranjsko goro.

— **Smrtina nesreča.** V Trbovljah se je v soboto popoldne smrtno ponesrečil rudar Skrbec Anton. Ponesrečenec zapušta ženo in tri otroke.

— **Samljiva srebrnina.** Babič Ivan! Han iz Zužemberka je v mesecu juniju t. l. v neki ljubljanski gostilni ponudil v nakup nekdo zastavni listek ljubljanske zastavilnice na večjo množino srebrnih predmetov. Zastavna vsota je znašala 600 kron, a babica je plačala za listek samo 200 K. Ko je vzela srebrnino iz zastavilnice, je dobila celo jedilno orodje z monogramom H. Z., več srebrnih podstavkov za kozarce itd. Vse to je potem babica prodala za 5500 kron, toda resnična vrednost te srebrnine je mnogo večja. Oblasti sedaj skrbno polzvedujejo, odkod ta srebrnina.

— **Mučen prizor.** Prijatelj lista nam je pripovedoval o sledečem jako mučnem prizoru, ki ga je slučajno videl v Logatcu, kamor je prišel iz Ljubljane na obisk svojih bodočih sorodnikov. — Srečal je na cesti čuden spreved. Četa granicarjev in orožnikov je vodila 6 vklejenih oseb, katere so pipeljali od obmejne črte. Prijel so jih na meji, ker so hoteli iti preko meje brez listin z kontrabantskim blagom, odnosno so šli po blago preko meje. Obsojenci so bili vklejeni in so šli popolnoma mirno in dostojno pred svojo eskorto. Kljub temu se je našel mož, žalibog srbski podnarednik, kar bi se znalo od gotovih strani škodljivo izražati, ki je šel od aretiranca do aretiranca in jih brez poudarka tolkel s puškinim kopitom v hrbet in prsa, da so se reveži od bolečin krivili. — Ko je naš poročevalec, kateremu so se ljudje smilili, obsoljal to početje, dasi je vedel, da se ne sme vmešavati v poslovanje uradnih oseb — pri čemur bodi omenjeno, da je sam uradnik in dobro pozna vse predpise — ga je dotični podnarednik silovo nahuillil in mu izjavil: »Ja moram, da tučem, pucat ne smem.« — V tem oziru bi priporočali merodajnim oblastim, da pač zaščito svojim uslužbencom ostro v izpolnjevanju svoje službe, nikakor pa naj ne izjavijo občinstva in ne mučijo mirnih, vklejenih aretirancev, ki gredo mirni z eskorto na urad. — Zakaj je treba mučiti po nepotrebnem naše državljane, dasi so osumljeni, toda ne še obsoljeni. Pravico sodbe in izvršitev kazni ima samo sodišče. S tem se žali javnost in vzbuja ter neti splošno nezadovoljstvo, čegar imamo v naši državi itak dovolj in ni treba, da ga nete še ravne državni nastavlenci na tako važnih in odgovornih mestih.

— **Pobegnili je iz svojega stanovanja v Celju 12 letni dijak Alojzij Kocmur,** doma iz Iga, pristojen v Skofjo vas. Fant je vzel s sabo nahrbtnik z knjigami in obleko. — **Izgnan je iz naše kraljevine po prestani trimesečni ječi radi hudodelstva tatvine žid Aleksander Sabarski,** doma iz Stankovcev pri Pečuhu.

— **Kdo ve kaj poročati o inf. Josipu Hönigmanu iz Metlike,** o pokliku mizar, ki je bil leta 1915 ujet na ruski fronti in se je nahajal v Taškentu (Sibirija). Soperi logar 5. polk. Kdor bi vedel kaj poročati o njem, naj blagovoli proti povrnitvi stroškov to naznaniti na naslov A. Gule, Ljubljana, Poljanska cesta 21, II. nadst.

— **Razne tatvine.** Kočar Leop. Zajec v Trzinu je iz priljavnosti prenočil dva neznanca, ki sta mu v zahvalo za njegovo dobrohotnost odnesla družni dan tri pare čevljev, vredne 1500 kron. — Posestnici Mariji Stefanclozja od Sv. Florijana pri Rogatici so odnesli neznani tatovi iz podstrešja dne 3. t. m. za okroglo 12.000 kron raznega perila. — Viktorju Pernertu iz Celja je ukradel na videz poznati žepar vojak pri vstopu v vlak v Zagrebu usnjato denarnico, v kateri je bilo 600 kron denarja in njegov potni list za Nemško Avstrijo. — Pri trgovcu Ivanu Mekindji v Topolu so vlomili dne 4. t. m. neznani tatovi ter pokradli za okrog 22.000 kron raznega manufakturnega blaga. — Zoboteknik Emil Niederdorfer iz Gradca je ukradel avtomu

očetu v Gradcu 80.000 kron in pobegnili v Jugoslavijo, kjer je nadaljeval svoje sleparije. — Posestniki in lesnemu trgovcu Fr. Kočevanju v Središču, ki ga je sprejel iz milosrdja pod streho je odnesel eno pištolo in dva samokresa s tremi v skupni vrednosti 10.000 kron. Dalje je odnesel eno srebrno žepno uro s srebrno in zlato veržico, vredno 14.000 kron. — Na njegovo ime je izvalil od trgovca Robiča v Središču kot izplačilo iz neke kupčije 6000 kron in pobegnili.

Ljubljana.

— **Cankarjeva proslava »Bratstva«.** Izobraževalno društvo »Bratstvo« je priredilo v nedeljo 11. t. m. Cankarjevo proslavo za članstvo. Proslavi je prisostvovalo lepo število članov, ki so z vno sledili lepemu programu. Proslavo je otvoril br. Kravos z primernim nagovorom, naka je br. Kozine podal kratko sliko o Cankarjevem življenju. Po predavanju se je na podlagi Cankarjevih citatov vršila debata in razlaga istih. Cela proslava je izpadla za »Bratstvo« jako častno in žeteli je, da priredi čimprej še kak Cankarjev večer. Proslavo je zaključil br. Kravos z trikratnim »Slava« klicem neumrlemu geniju Ivanu Cankarju.

— **Popis hiš, stanovanj, poslovnih prostorov in navzočega prebivalstva v Ljubljani.** Mestni magistrat kot stanovanjska oblast I. instance, je odredil popis vseh stanovanj in poslovnih prostorov v obljubljenih stavbah ter vsega navzočega prebivalstva po stanju dne 20. decembra 1921. Vsa hišna gospodarja dobi svojo hišno polo in toliko popisne stanovanj (poslovnih prostorov), kolikor ima strank v hiši. Te popisnice stanovanj (poslovnih prostorov) razdeli strankam, ki jih naj takoj izpolnijo in potem takoj vrnejo hišnemu gospodarju ali njegovemu namestniku. Kdaj in kje bodo hišni gospodarji oddajali te izpolnjene pole, se bo pravočasno objavilo v listih. Vsakdo mora te pole natočnejše in po resnici izpolniti, ker se sicer po veljavni stanovanjski uredbi kaznuje z denarno globo do 50.000 kron, oziroma z zaporom do 6 mesecev. Hišni gospodarji, kakor tudi lastniki barak, vagonov, sup itd., v katerih prebivajo (premočujo) ljudje, ki bi teh pol morebiti ne dobili do 20. t. m., naj se nemudoma zgledje v mestni posvetovalnici. Okoliščina, če bi kdo pomotoma ne dobil teh pol, nikogar ne odvzeta dolžnosti, da ne bi izpolnil hišne in stanovanjske popisnice. Po izvršenem popisu se bodo stanovanja pregledala po preglednih komisijah, ki se bodo izkazale s posebno legitimacijo mestnega magistrata.

— **Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani** opozarja, da se vrši prihodnja javna odobrovalja seja v sredo, dne 14. decembra t. l. ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritično, desno.

— **Iz gledališke pisarne.** Ker je obola g. Thierjeyeva, odpada v torek, dne 13. t. m. predstava opere »Carmen« in se bo namesto nje plesal balet »Labodje jezero« za red B.

— **Nevarne uslužbenec** je delavec Ivan Gerbec, doma iz Šmartne pri Litiji. — Ta možakar je odnesel strojniki Josipu Repovš iz Šmartne plašč, vredno 1000 kron. — Blagajniku stavbenega podjetja Tönnies v Ljubljani je izvalil na goljufiv način 1000 kron, svojemu sostanovalcu delavcu Matiji Teski pa je ukradel 600 kron in neznan kam pobegnili.

— **Politika v gostilni.** V gostilni »Pod lipco« v Mostah so se sprli v poznih urah, ko je že precej vplivalo na goste veselo vinski razpoloženje, gostje zaradi našega političnega položaja, radi našega strankarstva in radi komunizma. Med prepričim je udaril neki Anton Hudeč, ki se je baje jako zavzemal za komunizem, strojnika Karola Sulca s steklenico po glavi in ga je znatno pokodoval. Hudeča so odpeljali na policijo, kjer je mož priznal napad, pač pa je trdil v svoj zagovor, da ni komunist, marveč prišast »Slovenske ljudske stranke«.

— **Moderna tihotapka.** Neka ljubljanska gospodična, ki se je vrlo dobro izvežbala v tihotapstvu tuji valut preko meje in s tem prisluzila lepe vsote, se je zagovarjala v soboto 10. t. m. pred ljubljanskim sodiščem radi poskušnega tihotapstva 25 tisoč dolarjev. — Pri obravnavi se je dogladno, da je bila omenjena moderna tihotapka jako izborna izvežbana in presenetljivo predzna. Kljub vsemu zvuljanju ni mogla dognati svoje nekrivde in je bila obsoljena na 6 mesecev zapore.

— **Tatvina na glavnem kolodvoru.** Josipu Krivicu je bil ukraden dne 3. t. m. v vlaku železniški sulučil, v katerem je bila denarnica z 2200 kronami.

— **Iz vode so potegnili** blizu Kodeljevega posestva iz Grubarjevega kanala mestnega delavca Ivana Glavana, o katerem smo poročali pred kratkim, da je neznan kam izgini. Mož, star že 74 let, je izvršil bržkotte samomor.

— **Padla žrtve.** V Novem mestu je umrl vsled bolezni, ki si jo je nakopal za časa naših bojev na Koroškem žel. uradnik g. Janko Klobčič. Truplo so pripeljali g. raj iz Novega mesta v Ljubljano in ga pokopali pri Sv. Križu. Pokojni je bil eden izmed deljanskih prvoboriteljev za našo svobodo. Še pred preobratom je bil član odbora, ki je določil in uredil nalogo železnškega prometa za čas preobrata. Kasneje se je boril na Koroški črti, kjer si je nakopal v Jesenškem predoru bolezen, ki ga je ugonobila. Vrtmu narodnemu borcu ohranimo blag spomin.

— **Umrl je znan ljubljanski posestnik in gostilničar pri Rastoharju na Karlovski cesti pred dolenskim mostom g. France Anžič,** rodom iz znane Anžičeve rodbine iz Poljanske ceste. Mož je že del časa bolhal pa prsih.

— **Zgubljen!** Zgubila se je večja vsota denarja od Mestnega trga po Poljanski cesti do Invalidske doma. Denar je izgubil reven invalid ter se poštenega najditelja ujudno prosi, da istega vrne na policijo.

Maribor.

— **Senat mariborskega okrožnega sodišča.** Pod tem naslovom je prišel naš list v številki z dne 3. dec. 1921 nekvalificiran napad na kazenski senat okrožnega sodišča v Mariboru, češ, da bi bil prejšnji nemški senat v slučajih dra. Kraussa in dra. Thalmanna čisto gotovo postopal z drugačno ostroštrjo in da napravijo nemški bogataši in veljaki na kazenski senat ves drugi utis, kakor pa uboga slovenska para. Kakor smo naknadno izvedeli, smo bili s tem dopisom od našega dopisnika mistificirani, tako da neprijetno pomoto resnici na ljubo s tem preklecujemo, ker načeloma nemo delati nikomur krivice, najmanj pa kakemu uradu, ali pa kakl naši državni oblasti. Pa

naših zanesljivih informacijah je kazenski senat okrožnega sodišča v obeh krajanih slučajih strogo nepristransko postopal in bi nobeno sodišče ne moglo v teh dveh slučajih izreči druge sodbe, kakor je bila izrečena pred kazenskim senatom okrožnega sodišča v Mariboru. Očitano, da bi bil po prejšnji nemški senat v teh slučajih z večjo ostroštrjo postopal, in da napravijo nemški bogataši in veljaki na naš senat drugi utis, kakor uboga slovenska para, je torej po naših verodostojnih informacijah popolnoma neresnično. Poudarjamo še enkrat, da nas je naš dopisnik mistificiral in upamo, da smo s tem dali kazenskemu senatu mariborskega okrožnega sodišča primerno zaščeno pred našo javnostjo.

— **Podružnica društva »Pravnik« v Mariboru** je priredila v petek dne 9. dec. 1921 pri okrožnem sodišču v Mariboru v dvorani št. 53 za svoje člane predavanje »O polnem in omejenem prizivu«. Predavatelj g. dvorni svetnik Anton Levce je na podlagi marljivo zbranega materiala temeljito orisal zgodovinski nastanek in razvoj našega civilno pravnega reda in primerno označil vse vrline naše civilne procedure ter giral tudi njene nedostatk. V nadaljnjih izjavljanih se je primerno dotaknil civilno pravnih redov različnih teritorialnih delov naše Jugoslavije, zlasti pa srbskega civilno pravnega postopka in konečno v markantnih besedah obrazložil razliko med polnim in omejenim prizivom. Zailbože, da je bilo pri predavanju navzočih le pčilo število mariborskih pravnikov. Zastopani so bili le mlajši pravniki okrajnega in okrožnega sodišča ter nekaj starejših gospodov pravnikov, dočim so se izmed odvetnikov in kandidatov udeležili predavanja le nekateri mlajši gospodje, dočim so starejši odvetniki popolnoma izostali. Izmed nemških odvetnikov je bil navzoč samo eden. Žeteli bi bilo, da bi se mariborski pravniki vseh kategorij z večjo vno poprijeli podružnice in se z večjo ljubuzno zbili okoli dobrega učitelja in izvrstnega pravnika dvornega svetnika g. Antona Levca.

Celje.

— **Mestno gledališče v Celju.** Minulo soboto zvečer se je v našem gledališču vršila Cankarjeva proslava. Sodelovali so pri prireditvi Oton Zupancič in Fran Albreht ter gospa Sajovicova in gđ. Mar. Deržajeva. Prva dva sta recitala iz Cankarjevih del, g. Sajovicova in gđ. Deržajeva pa ste deklarirali pesmi iz »Erolike«. Večer v spomin Cankarjeve proslave je dobro uspel. — V torek 13. dec. se igra v našem mestnem gledališču Cankarjeva drama v treh dejanjih »Jakob Ruda« pod režijo gosp. Val. Jurmana za abonement. — V sredo 14. dec. se ponavlja »Jakob Ruda« kot ljudska predstava izven abonementa. Gostuje v predstavah g. Milan Skrbinek iz Maribora. Za ljudsko predstavo so za polovico znižane cene. Upamo, da naše delavstvo zna ceniti spomin velikega Cankarja in bo vsled tega napolnilo gledališče do zadnjega kotička.

— **Pomanjkanje mesa.** V Celju je zadnje dni nastalo splošno pomanjkanje mesa in naši mesarji se izjavljajo kakor strajk v protest, ker jim je obč. sodišče določilo maksimalne cene. Nekateri mesnice so sploh popolnoma zaprte, druge oddajajo meso samo svojim stalnim odjemalcem. Pred nekaterimi mesnicami stoje procesije žensk in čakajo na meso, kakor v najslabšem vojnem času. Dasi ravno čitamo vedno v izkazih celjske mestne klavnice, koliko volov in telet se tam tedensko zakolje, vendar teh vrst mesa ne dobiš v Celju nikjer, ker se vse izvozi, dobi se tuintam se samo nako kaksnih starih buš in se to po parnem čakanju. Ne vemo, ali mesarji še kje drugje tako brijejo norec iz oblasti, kakor pri nas v Celju. Čudimo pa se tudi, da si merodajni oblastni faktorji ne znajo pridobiti tukaj avtoritete, da bi enkrat za vselej napravili pri naših mesarjih red z energično roko. Vsaj dotični mesarji, ki tedensko izvažajo velike množine mesa, bi morali domače prebivalstvo oskrbeti z zadostno množino istega. Če pa drugače ne gre, pa odvzemite tem nadutežem par koncesij in stavimo, da bo v kratkem drugače, tudi ljudske potrebnosti bo enkrat konec!

— **Božične izložbe** so si celjski trgovci zelo okusno uredili tudi letos. Samo cene ligu so se od lanskega leta skoro podvojile.

— **Ovire pri električni razsvetljavi** se do danes niso odpravile. Pokvarjeni so nekateri deli mestnega voda, kateri se dajo nadomestiti samo z novimi, ki bi se dali dobiti z Dunaja. Te nepravilne se dale odpraviti že zdavnaj, vsaj trajajo že 14 dni, če bi se kdo od mestne elektrarne veselil na vlak in li na Dunaju nabavil te dele. Tako pa gre po polzevo in bo prebivalstvo še nekaj časa čakalo, da bo razsvetljavi zopet v red.

— **Parno Fopališče** se vedno ni otvorjeno. Čas bi že bil, da stori mestna uprava v tem oziru energične korake, ter izbiže posameznika trgovlavoš iz glave. Da bi radi ene »privzdranega« trgovlavoša trpelo v hišnem oziru celokupno prebivalstvo, to nikakor ne gre in zahteva isto, da se takim razmeram napravi konec!

— **Umrl je v javni bolnici v Celju bivši graščinski oskrbnik Blaž Plochl** iz Šmarje pri Jelšah. Truplo so prepeljali v Šmarje. — V gradu Lichtenkraben v Lavantinski dolini je umrl v 84. letu svoje dobe kr. norvški generalni konzul in veleindustrialec Karl Neufeldt, predsednik upravnega sveta ručnika in plavžarskih podjetij v Štörah pri Celju. Ta podjetja je umrl vodil do začeta letošnjega leta.

Ptuj.

— **V soboto, dne 17. t. m. ob 17. uri** se viši javna produkla učencev glasbene šole. Dne 10. dec. t. l. izvršena interna preizkušnja je povoljno izpadla.

— **Stanovanjsko oblastvo** za mesto Ptuj je začelo na magistratu poslovti. Uradne ure za stranke so določene vsak torek od 11. do 19. ure.

— **V Ptuj** so se hišni posestniki enako v drugi mestih organizirali. Edini protutež tel njihovi organizaciji je društvo stanovanjskih najemnikov. Zatorej pristopite kot člani vsi najemniki in podnajemniki! Mesečna članarina znaša 2 kroni.

— **Sprememba posesti.** Hišo gosp. Pernata v Krevoli ulici, kjer je drogerija Poberal, je kupil trgovec g. Cviki iz Hajdine, kateri namerava tam v družbi trgovca Ribiča otvoriti manufakturno trgovino. Cviklovo hišo na Hajdini je kupil ptujski mesar Pfeifer. Cviklovo trgovino in gostilno na Hajdini prevzame g. Rodošek. G. Poberal se preseli v prostore, kjer ima sedaj tvorna čevlarska zadruga svojo zalogo — v Panouski ulici.

Gledališče in glasba.

— **Hrvatsko pevsko Društvo »Kolo«** iz Zagreba priredi v nedeljo, dne 18. decembra ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani koncert. Koncertni spored, ki obsega glasbena dela, tako iz domače, kakor iz druge slovenske literature — izvaja moški in mešani zbor, 71 pevk in pevcev. Vstopnice za ta koncert se bodo prodajale od četrtka 15. t. m. dalje v pisarni Glasbene Matice v Gosposki ulici. Sedeži 20, 15, 12, 10, 8, 6 in 5 dinarjev. Natančnejši spored prinesemo te dni, občinstvo pa že danes opozarjamo na to koncertno prireditve najstarejšega pevskega društva bratskega hrvatskega naroda.

— **»Trije labodje«.** V par dneh izide elitna umetniška revija »Trije labodje« s leposlovnim delom in glasbeno in slikarsko prilogo. Revija, ki je opremljena prvovrstno, je pestra in bogata po svoji vsebini, da jo pač ni treba še posebej hvaliti. Njen pojav pomeni v naši javnosti novo razdobje. Revija, katere uredniki so Antan Podbevšek, Josip Vidmar in Marij Kogoj, se bo pričela razpošiljati še koncem tega tedna. Pričakuje se, da jo bo podprlo občinstvo s svojo obilno prigrisatitvijo za naročnike. Izhajala bo redno vsak drugi mesec na okoli 50. straneh velikega formata in bo stala posamezna številka za naročnike 50 kron. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani, Stari trg 3. nad.

Pokrajina.

— **Dolnja Lendava.** V številki 273 »Slovenskega Naroda« z dne 4. decembra 1921 je neki g. poslal dopis, v katerem piše med drugim sledeče: V Dolnji Lendavi obstoja »Čitalnica« in »Sokola«. Prvo društvo je postavilo oder, na katerem se vrše predstave, drugo je našlo lokal za telovadbo. Prišli so pred kratkim časom v našo družbo tudi nekateri mladi gospodje, kateri hočejo v svoji nepremišljenosti vse naenkrat preobrniti, dasi ne poznajo razmer, najmanj pa posledice svojega prenaplagnega početja. Prišlo je celo tako daleč, da so ti gospodje sestavili in odposlali na jako visoko mesto vlog v kateri po naših zaresljivih informacijah izjavljajo, da je znaten del tukajšnjega uradništva narodno nezaveden. Žalibog bo imel ta nepremišljeni korak te slabe posledice, da bo razbita dosedanja lepa sloga, pri čemur bodo najbolj trpele narodne prireditve, dobiček bodo imeli mladžari in klerikanci. Njih žalostna zsluga je, ako bo narodna stvar zaradi njih početja trpela. V imenu »Dramatičnega odseka Narodne čitalnice« odgovorjam sledeče: Res, da obstoja tu »Sokola« in »Narodna čitalnica«, katere člani so vsi oni, ki so pri dramatičnem odseku. Da imamo oder, se imamo v prvi vrsti zahvaliti bivšemu ravnatelju drž. meščanske šole, kajti on se je za oder največ trudil. Gospod dopisnik bi moral, če je pravičen, tudi povedati, da dokler niso prišli ti mladi gospodje v Lendavo, se v teku dveh let ni več napravilo, kakor dva plesa v družbi z madžarskimi trgovci in en zabaven večer s petjem. Greh, ki so napravili mladi gospodje, ki delajo po dopisnikovem mnenju razdor, je ta: 1. Da so nekatere gospode, najbrže dopisnika samega, zdramili iz sladkega spanja, ki so ga uživali dve dolgi leti. 2. Da so ti mladi gospodje zbrali okoli sebe delavne ljudi, s katerimi so ustanovili dramatični odsek. Odsek je priredil v teku dveh mesecev pet dramatičnih predstav, ki so dobro uspele. 3. Tretji greh je ta, da ti mladi gospodje niso pričeli prosvetno in propagandno delo v gostilni, kakor je bila do sedaj navada, ampak stopili su pred javnost z delom in to na odr. 4. Navezali so mladino nase in tudi nekatere domačine pripravili do tega, da pridno posečajo predst

Michél Zevaco:

"NOSTRADAMUS."

»Otroci,« je dejala sedaj, »vi ste edini, ki vam morem zaupati. Videla sem današnje vajo. Kmalu boste vredni, da vas predstavim njegovemu veličanstvu. S pogumom, močjo in spretnostjo odtehtate dvajset vojniki-ov moje telesne straže; v zvestobi prekašate vse, kar jih imam. Nocoj, otroci, potrebujem odločnih spremeljencev. Ako bi kdó sledil za menoj, glejte, da me rešite voluna z dobro namerjenim sunkom svojih bodal. Če bi silil k meni, pahnite ga proč; ako se več ne pobere — tem bolje! Povejte, se li morem zanesti na vas?«

»Gospa kraljica,« je odgovoril Strapafar, »naše roke in naša srca so vaša: rabite jih, kolikor vam drago.«

Tovariši so izbulili oči od strem-
ljenja, in tudi kraljičina lice je pre-
letel zadovoljen odsev. Odgovor je bil zares galanten; malokateri dvor-
jan bi bil našel boljše besede.

»Da,« je rekla Katarina, »zaupam se vam. V vaših rokah je nocoj moja sreča. Pojdimo, junaki moji!«

In četniki so ji sledili, premišljaje
potoma o čudnih potih usode: ali
tisto živeli zdaj le malo korakov od
tistega kralja, ki je bil nedavno še
njih jetnik v Kalandrski ulici? Prej
kraljevi ječarji, zdaj kraljičina teles-
na straža!

Nekaj trenutkov potem so stopili
s Katarino na ulico.

II.

Življenje in smrt.

Čitatelj naj blagovoli stopiti z nami v Nostradamov kabinet. Bilo je baš tisti hip, ko se je Katarina de Medicis pokazala naši četvorici.

Iz svojega prostornega naslanja-
ča je zrl Nostradamus z mrklm so-
čutjem na Roya de Beureversa, ki je stal pred njim. To sočutje je bilo resnično, iskreno in globoko. V Nostradamovem srcu ni bilo niti iskrice sovraštva do Marijinega in

Henrijevega sina. Rad bi ga bil otel, da je mogel. Toda mladi mož je bil obsojen. Po kom? Po usodi!

»Usoda je dosledna,« je razmišljal Nostradamus. »Henrijev sin je orod-
je, ki mi ga je poslala. Neusmiljeno bi bilo, ako ne bi zadela Roncherollesa, Saint - Andréja in Henrija logična kazen za njihove zločine. Franca je doletelo v Tournonu. Strl sem ga jaz. Montecucolijev strup je bil le orodje. In tako mora doleteti tudi ostale... V tisti krčmi na Melunski cesti sem našel Henrijevega sina, Saint - Andréjevega sina in Roncherollesovo hčer: tri orodja!... »Mladi mož,« je povzel na glas, »Kadar zveste, kje se nahaja Floriza, in kaznujete nje-
nega roparja ter vam preostane le še osvetiti starega razbojnika, ki sem ga ranil na smrt — —«

»Brabanta!« je zamrmral Royal z mrklm glasom.

»Da. Povejte, ali mislite takrat storiti, kar ste obljubili rajnkemu? Me li ubijete s tem le bodalom, kakor sem jaz ubil Brabanta?«

Zel je, da bi Royal odgovoril: Da!

»Mari se bojite?« je vprašal Be-
aurevers.

Nostradamus se je nasmehnil. Ta smehljaj namestu odgovora je pre-
strašil Beureversa. Zavladalo je mol-
čanje; mag se je pogreznil z duhom v brezdanje globine, kamor mladi mož ni mogel za njim. A kmalu se je vrnil v resničnost in povzel:

»Odgovorite! Me li ubijete, kadar me ne boste več potrebovali?«

Royal je zaprl oči in stisnil zobe. V obraz mu je udarila rdečica; takoj nato pa je prebledel kakor zid. Onev ga je popadel; nosnice so se mu raz-
širile kakor tigru, ki ga žejta krvi.

»Ne izzivajte me!« je zarohnel.

»Ne vem, nič več ne vem, kaj hočem storiti z vami. Tisto, kar se zgodi med nama ob določenem uri, je moja stvar, nikogar drugega. Tako mi krvi Kriščeve, molčite zdaj o tem! Obljubili ste mi, da mi v torek zve-

čer poveste, kje je ona. Evo, za to gre zdaj. Nikar ne izkušajte mojega potrpljenja!«

Vsak bi se ga bil ustrašil; mag se ga ni. Nostradamus ni moglo prepla-
šiti nič na svetu, ker je stal nad vse. Tudi nad smrtjo.

»Kar sem obljubil, storim takoj. A tudi vi mi obljubite, da se pred ju-
trišnjim jutrom ne ganete iz mojega dvorca.«

Royal je molčal.

(Dalje prihodnjik.)

Proda se:**POSESTVO NA DEŽELI BLIZU MESTA,**

ob okrajni cesti, obstoječe iz 10 johov zem-
lje, trgovino in mesarstvo z vsem inventar-
jem. Vpraša se v gostilni A. Zöchling, Ga-
berje pri Celju. 2447

MLIN NA PROMETNEM MESTU

se vsled rodbinskih razmer prodaja. Več
pove J. Lah, obč. tajnik, Rače. 2454

SALONSKA OBLEKA

pisalna mlza, šivalna mizain umivalna oma-
ra s tremi predali za perilo po ugodni cen-
i. Kje pove upravnistvo »Jugoslavije«. 2438

HIŠA S HLEVI

1 joh zemlje, četrt ure od Maribora. Cesta
na Pobrežju 22. 2439

MOTORNO KOLO PH

s 4 konjskimi silami v dobrem stanju se
takoj prodaja. Cena 6.000. Komel Alojz, Ma-
ribor, Wolfova ul. 16. 2422

USNJARIJA S POSESTVOM

pri Mariboru na prodaj. Vpraša se Vetrin-
ska ulica 24. 2440

Kupi se:**GOSTILNO Z NEKAJ ZEMLJIŠČEM**

kupim, eventualno vzamem v najem na
prometnem kraju. Pismene ponudbe pod
»Gostilna« št. 2429 na upravo lista. 2429

Službe:**POPOLNA STENOGRAFIKA**

IN STROJEPIKA
z brezhibnim znanjem slovenščine se išče.
Samo resne ponudbe pod »Stenografika«.

URARKEGA POMOČNIKA

sprejme v trajno delo proti dobri plači
Janko Jazbec, urar, Bakar (Primorje).

IZURJENA STENOGRAFIJA**IN STROJEPIKA**

(slov. ev. tudi nemške sten. zmožna) ali
začetnica se sprejme v odvetniško pisarno.
Stalna služba. Plača po dogovoru. Naslov
v upravi tega lista. 2449

15 LET STAR, ZDRAV, ČVRST FANT

bi rad vstopil v kako večjo trgovino z me-
šanin blagom v mestu ali na deželi, kjer
bi imel tudi hrano in stanovanje. Ceneje
ponudbe se prosil na upravo lista pod »Pri-
den in pošten«. 2450

KNJIGOVODKINJA

večša slovenske, nemške in italijanske ko-
respondence se takoj sprejme v večji lesni
tovarni tu. Reflektira se le na izvežbano pr-
vovrstno moč. Nastop takoj. Ponudbe z na-
vedbo zahtevkov je poslati do 15. tm. na
upravnistvo tega lista pod »Izvežbana«.

VEČ KROJAŠKIH POMOČNIKOV

treznih in vestnih delavcev za delo v to-
varni se sprejme takoj. Samostojni dobe
proti garanciji delo na dom. Stalno delo
zasigurano. Vpraša se Emonska cesta št. 8.
v pisarni. 2395.

2 PRIDNA POMOČNIKA

katerekoli obrti sprejem v službo, da jih
izučim v papirni stroki. Reflektiram le na
urne, inteligentne in v svoji stroki izučene
delavce. Kartonažna tovarna Bonač, Ljub-
ljana, Čopova cesta 16. 2437

Razno:**MLAD PROFESOR**

išče za takoj ali za 1. januar meblirano
sobo. Ceneje ponudbe prosim pod 2444-B
na upravo lista. 2444

DOBRODOČA GOSTILNA

se išče na račun. Ponudbe se prosil pod
»Sreča«, poštnoležeče Dobrina pri Celju. 2433

Zenitne ponudbe:**ZENITNA PONUDBA.**

28 let stari orožnik se želi v svrhu že-
nitve seznaniti z gospico od 18 do 27 let
z nekaj premoženjem. Le resne ponudbe,
če mogoče s sliko, pod »Zvestoba« 2453 na
upravo lista. 2453

ZENITNA PONUDBA.

Mlada inteligentna gospodična, lastnica
večjega posestva na periferiji Ljubljane,
se želi seznaniti s sličnim gospodom ne čez
30 let. Dopisi s sliko pod šifro »500.000.«
Tajnost strogo zasigurana. 2456

OŽENIO BIH SE

inteligentnom udovcem baz djece III ozbil-
nem devojkom iz poštene kuće, koja bi
umela biti majka mojej već odrasloj deč-
a meni čestit drug u životu. Udovac sam,
vrlo lepog socijalnog položaja, 40 godina,
dobro situiran a mogu i inače zadovoljiti
visoke zahteve. Miraz bi dobro došao ali
nije uslov. Dopise pod: J. Hercegovac,
glavna pošta restante, Sarajevo. 2451

ZENITNA PONUDBA.

Bančni uradnik, star 27 let, veselega
značaja, simpatičen, prijetne vnanosti, z
lastnim premoženjem in iz ugledne rodbine,
se želi tem potom seznaniti z 17—27 let
staro gospodično v svrhu ženitve. Samo
resne ponudbe s sliko na upravo pod »Do-
lina šentflorjanska«. Tajnost zajamčena. 2455

Pridobivate nove naročnike!

**Zakaj daste 1000 K?
Za 1 par čevljev?**

Oglejte si blago in cene v ve-
liki izbiri od 400—600 K pri

H. Seljak, Ljubljana
Prešernova ulica 52.

Ob 3letnici Cankarjeve smrti
priporočamo

Moje življenje

Krasno vezano in broširano knji-
žico se dobi v

ZVEZNI KNJIGARNI,
Ljubljana, Marijin trg 8.

MANUFAKTURNI ODDELEK

(na dvorišču)

Gospodarske Zveze ::

Ljubljana, Dunajska cesta 29.

Oglejte si veliko zalogo raznovrstnega **manufakturnega blaga**; veliko izbiro **čevljev** in vsakovrstnega **usnja** na debelo in drobno.

Ravnatelj in prokurista

išče

velika lesna družba v Ljubljani.

Ponudbe z navedbo dosedanje prakse in zahtevkov je
poslati pod »Eksport« na upravo lista do 20. decembra.

Zastoni

težko dobiš kaj, vendar ako kupiš v novi specialni trgovini bluz
in domačih oblek **M. Beliharja**, Sv. Jakoba nabrežje št. 29,
si prihraniš denar.

Bluze barhenta od 160 K dalje

volnene " 200 "

Domače obleke " 340 "

Predno kupiš drugod, oglej si izbiro!

Dvosedežne SANKE (Rodell)

posamezne po Kron 560—, na veliko primerni popust.

Tovarna vozov Keršič, d. d. Ljubljana
Spodnja Siška.

A. SERBEC in F. TEZAK

Izdelovanje kemičnih izdelkov

„Svetla“

LJUBLJANA, Zvonarska ulica 7.

Do sedaj najboljša in najuspeš-
nejša čistilo za čevlje v vseh
barvah, čistilo za usnje parkete
i. t. d.

2 lokomotivna kotla (torpedo)

Izdelana leta 1903, proizvod

Franc Schichau Elbing,

kurilni razmer vsaki 151 m³

10 Atm. concess. napon, prodaja

Kurka & Wild,

Polzela pri Celju.

POZORI!

Najprimernejše in najlepše božično
darilo je gotovo prvovrstno dovršena
povečana slika. — V izvršitev se
priporoča.

Prvi domači zavod za povečanje
slik, fotografski atelje

KUNC FRANC, Ljubljana, Wolfova ulica št. 6.

Naročila, namenjena za Božična darila
se sprejemajo do 15. decembra.

Točna posredoval! Najnižje cene! Zahvaljajte se!

4000 K nagrade

kdor preskrbi ali odda, stranki
brez otrok, stanovanje najmanj
s 3 sobami in kuhinjo, če le mo-
goče v sredini mesta bodisi v
novi ali stari hiši za takoj ali za
marec. Ponudbe v zaprtih ku-
vertah na upravo »Jugoslavije«
pod števil. 4000.

POSESTVO

obstoječe iz letos popravljene hiše,
9000 m² zemlje blizu Kočevja se
prodaja. Ponudbe pod »Posestvo« na
An. zavod Drago Beseljak & drug
Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Kavarniško podjetje

prvovrstno, na krasnem položaju
v nekem večjem mestu Slove-
nije se odstopa z obilnim inven-
tarjem vred za dobo od 3 1/2 let.
Ostopenina K 1.600.000—, inven-
tar ostane po pretečeni dobi last
prevzemnika. — Pojasnila daje
Prometna pisarna K. TROHA,
Maribor, Slovenska ul. 2.

Spirit fini 95%

slivovka, rum in likerji
na debelo! na drobno!

Albrecht in Strohbach, Maribor

Gospodarska ulica 19.

Pred nakupom naj si
vsakdo ogleda veliko

zalogo

jedilnega orodja, jeklene-
ga in aluminijevega, potne
košare, čevljarski orodja,
rinčič in zapon za čevlje,
sukanca, gumbov, vezenin
in našivkov ter vse druge
potrebščine za krojače,
šivilje, čevljarje,
i. t. d. pri

Josip Petelinc-u

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Največja izbira! Nizke cene!

NA VELIKO IN MALO!

Polyglott Električne motorje

prestavlja najcenejše iz vseh je-
zikov na vse jezike, transkribira
cirilske rokopise, prevzame pisar-
niška dela. Uradne ure od 10
do 15 ure. Karlovska c. 24./I.

Sveže baterije in karbidne svetiljke

priporoča

Ign. Vok,

Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

I. Jugoslovanska tovarna za gume in kovinske predmete d. z. o. z.

Izdelki: Roženi in umetno roženi gumbi (znamka „Gala-
lith“), ustnjaki za smotke, svačice, pipe in čibuke, gumbi
iz biserovine (Perlmutter) za perilo. Držaji za palice in
dežnike iz naravnega roga. Telefon št. 5. Bančni konto:
Obrtna banka Ljubljana, Poštni ček št.

Slovenska Bistrica.

Prof. S. Santel

Božične razglednice

so ravnokar izšle, ter se dobijo po vseh trgovinah
z papirjem, knjigarnah in trafikah.
Božične razglednice so umetno izdelane v raznih
barvah in tiskane na finem Chromo papirju.

Serijska 6 razglednic 2'50 din.

Naroča se direktno pri

ZVEZNI TISKARNI in KNJIGARNI
v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

Usnjate rokavice

iz domače tvornice „Jelen“

Edina zaloga in prodaja za celo Slovenijo na malo in veliko pri trdki

O. BRACKO specialna trgovina z rokavi-

caml in francoskimi parfumi

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 12.

Priporočam razne podložene rokavice s svilu, volno in kožuhovino.

Specialite: rokavice iz pristne jelenove kože. Volnene
in vsakovrstne druge rokavice.

